

Становлення та розвиток регбі в Україні

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» (м. Київ)

Постановка наукової проблеми та її значення. Ефективним засобом фізичного виховання та спортивної підготовки дітей і молоді є регбі (олімпійський вид спорту, спортивна командна гра з овальним м'ячем, який гравці кожної команди, передаючи один одному руками й ногами, стараються приземлити в заліковому полі за воротами суперника або забити його в Н-подібні ворота (вище перекладки).

Сучасне регбі – динамічна та досить видовищна спортивна гра, яка культивується на всіх континентах світу. Сучасний рівень спортивних досягнень потребує цілеспрямованої багаторічної підготовки спортсменів, відбору до спортивних шкіл обдарованих юнаків, а також пошуку ефективних засобів і методів навчально-тренувальної роботи.

Останнім часом яскраво прослідковуються тенденції підвищення інтенсивності ігрових дій, швидкості виконання ігрових дій, силового суперництва. Відповідно до цього змінилися вимоги до підготовленості гравців, які слід враховувати в процесі спортивної підготовки [3; 8; 11]. Специфічна особливість регбі полягає в структурній і змістовній складності гри, властивій різноманітній діяльності регбістів різних амплуа. Кваліфікований регбіст повинен володіти спеціальними знаннями, тактичними й технічними навичками, мати високий рівень фізичної та функціональної підготовленості.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Сучасний рівень спортивних досягнень пред'являє високі вимоги до програмування й організації тренувального процесу, окремих сторін підготовки спортсменів: фізичної, тактичної, технічної, психологічної [1; 4; 5]. У наукових працях фахівців із регбі [2; 6; 7; 9; 10; 12; 13] висвітлено окремі сторони техніки та тактики гри, досліджено методику спортивного тренування, організацію й проведення змагань.

Водночас, зважаючи на досить інтенсивний розвиток гри в регбі, потрібно вивчати не лише закономірності спортивної підготовки спортсменів, а й особливості та основні етапи розвитку гри в Україні.

Мета роботи полягає у визначенні особливостей становлення та розвитку регбі в Україні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Гра в регбі бере свій початок із давніх ігор у м'яч в Англії. У середні віки великі юрби людей без будь-яких правил, бігаючи міськими чи сільськими вулицям, старалися закинути, занести чи закопати м'яч на сторону суперника. Поступово були створені певні правила гри й у 1863 р. відбулося розділення прихильників футболу та регбі.

У 1871 р. створено Союз регбі, який об'єднував двадцять один англійський клуб. Після цього регбі з відносно чітко визначеними правилами гри набуло нового етапу розвитку. У 1873 р. виник Союз регбі Шотландії, у 1875 – Ірландський союз, у 1890 – Міжнародна рада регбі. За ініціативи Румунії регбі включено в програму Олімпійських ігор 1900 р.

Перше свідчення про гру в регбі на теренах України містять у собі спогади генерал-лейтенанта М. М. Біязі: «До одеського порту заходило багато іноземних пароплавів. Одного разу пристав берега корабель англійської компанії ... Команда цього пароплава викликала одеситів на гру в регбі. Для нас це була нова гра, але ми все ж таки погодилися, й зустріч відбулася... Гра ця мала різкий, грубий характер: так, наприклад, корабельний кок схопив мене за ногу в той час, коли я мчав із овальним м'ячем до лицьової лінії. Я, зрозуміло, впав, але м'яча з рук не випустив. Наді мною зараз же влаштували сутичку, в якій всі прагнули повалили супротивника і заволодіти м'ячем. Після гри кок сказав: "Схопивши тебе за ногу, я вжив іще делікатний прийом". Наведений уривок відноситься до 1908 р.» [15].

Офіційний матч із регбі розіграно 9 липня 1922 р. на полі Львівського спортивного клубу «Погонь». В ілюстрованому тижневику «Спорт», виданому у Львові 15 липня 1922 р., досить докладно описано цю подію.

Після невдалих спроб культивувати регбі в кінці 30-х і 40-х років овальний м'яч повернувся на стадіони України в 1962–1963 рр., коли на базі студентських спортивних клубів і в спортивних товариства Києва, Дніпропетровська та Одеси були створені перші команди з регбі.

У 1963 р. команда Київського політехнічного інституту взяла участь у першості ЦР «Буревісник», а одеський «Авангард» – у чемпіонаті ВДФСО профспілок. У цьому ж році вперше відбулися змагання регбістів Одеси й Дніпропетровська. У 1964 р. у Дніпропетровську пройшов перший турнір українських команд, у якому взяли участь регбісти Києва, Дніпропетровська, Одеси та Тбілісі. Із 1965 р. проводяться щорічні чемпіонати України й першості серед юнаків різних вікових категорій.

У 1963 р. засновано львівське регбі. Головна заслуга належить завідувачу кафедри фізичного виховання Львівського державного університету ім. І. Франка Івану Костянтиновичу Попеску [14].

У першому чемпіонаті Радянського Союзу в 1968 р. взяв участь і чемпіон України – київське «Динамо». У наступні роки, аж до 1991 р., у чемпіонатах СРСР із регбі виступали щорічно 5–6 команд з України (у вищій і першій лігах). Команда «Авіатор» у 1978 р. була чемпіоном Радянського союзу, чотири рази була другою, тричі завойовувала бронзові медалі. Тричі команда володіла кубком СРСР.

Федерація регбі України заснована 16 грудня 1991 р. У червні 1992 р. Федерація регбі України стала колективним членом FIRA-AER, а в жовтні того ж року – IRB. Починаючи з 1993 р., збірні команди України беруть участь у відбіркових матчах чемпіонату Європи і кваліфікаційних етапах до Кубка світу.

До 2004 р. регулярно проходили чемпіонати України у двох лігах – Вищій та Першій. А з 2005 р. ліг стало три – Суперліга, Вища ліга й Перша. У них змагалися 18 команд. Постійно проводяться дитячо-юнацькі змагання в чотирьох вікових групах. Кращі молоді українські регбісти щороку беруть участь в офіційних матчах, чемпіонатах Європи в трьох вікових групах, де набираються необхідного міжнародного досвіду. У 2007 р. молодіжна збірна України (U–20) стала чемпіоном Європи в дивізіоні А [15].

Серйозних успіхів за останні роки досягла збірна України з регбі-7. На чемпіонаті Європи-2002 українські регбісти зайняли шосте місце, а у 2003-му були вже п'ятими. У 2004 р. в червні місяці в Києві на високому організаційному рівні пройшов кваліфікаційний етап чемпіонату Європи з регбі-7, який Європейською асоціацією регбі визнано кращим серед аналогічних турнірів, що проходили у Франції, Польщі, Хорватії, Росії та Грузії. Ці змагання були відбірковим етапом до фінальної частини Кубка світу-2005 р. А у 2009-му в Одесі започатковано проведення етапу чемпіонату Європи з регбі-7.

На сьогодні регбі найбільшого розповсюдження набуло в Києві, Одесі, Харкові та Львові, а також у Криму й дванадцяти областях України – Харківській, Львівській, Одеській, Хмельницькій, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській, Донецькій, Дніпропетровській, Черкаській, Полтавській, Київській.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Регбі як вид спорту зародився в Англії. В Україні почав розповсюджуватися у 20–40-х рр. ХХ ст. Протягом 1962–1963 рр. на базі студентських клубів і спортивних товариств Києва, Дніпропетровська й Одеси створено перші команди. У чемпіонатах Радянського Союзу з регбі щорічно виступали 5–6 команд з України. Починаючи з 1993 р., українські спортсмени брали участь у відбіркових матчах чемпіонату Європи та кваліфікаційних етапах Кубка світу. На сьогодні регбі найбільшого розповсюдження набуло в Києві, Одесі, Харкові й Львові, а також у Криму та дванадцяти областях України.

У подальшому доцільно дослідити розвиток і досягнення провідних українських клубів із регбі.

Список використаної літератури

1. Верхошанский Ю. В. Основы специальной физической подготовки спортсменов / Ю. В. Верхошанский. – М. : Физкультура и спорт, 1988. – 331 с. : ил.
2. Волш П. Победное регби : пер. с англ. – Окленд : Новэлит Брукс, 1999. – 244 с.
3. Гарсиа А. Регби. Техника. Тактика. Тренировочный процесс / А. Гарсиа, Ж. Фурукс. – Париж : Робер Лафон, 1984. – 218 с.
4. Матвеев Л. П. Теория спорта / Л. П. Матвеев. – М. : Воениздат, 1997. – 304 с.
5. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – Киев : Олимпийская лит., 1997. – 583 с.

6. Хайхем Е. С. Регби на высоких скоростях / Е. С. Хайхем, В. Ж. Хайхем. – М. : Физкультура и спорт, 1970. – 272 с.
7. Хилл Р. Р. Регби : пособие для учителей, тренеров и игроков : пер. с англ. / Р. Р. Хилл. – Веллингтон : Новая Зеландия, 1977. – 165 с.
8. Холодов Ж. К. Основы подготовки регбистов / Ж. К. Холодов, Б. А. Варакин, В. К. Петренчук. – М. : Физкультура и спорт, 1984. – 189 с.
9. Carpinter P. Introduction to Weight Training / P. Carpinter // University of Canterbury Sport Science Centre. – CP, 1993. – 236 p.
10. Greenwood J. Total Rugby / J. Greenwood. – London : A & C Black, 1992. – 144 p.
11. Hazeldine R. & McNab T. Fit for Rugby / R. Hazeldine. – London : The Kingswood Press, 1991. – 254 p.
12. McNab T. Speed / T. McNab. – Champaign : Human Kinetics., 1998. – 156 p.
13. Wilkinson D., Moore P. Measuring Performance: A Guide to Field Based Fitness Testing / D. Wilkinson, P. Moore. – Leeds : The National Coaching Foundation., 1995. – 137 p.
14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oldrugby.lviv.ua/history/2-history-of-rugby.html
15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

Анотації

Регбі як вид спорту в Україні став розповсюджуватися у 20–40-х роках ХХ ст. Протягом 1962–1963 рр. на базі студентських клубів і спортивних товариств Києва, Дніпропетровська та Одеси створено перші команди. У чемпіонатах Радянського Союзу з регбі щорічно виступали 5–6 команд з України. Починаючи з 1993 р., українські спортсмени брали участь у відбіркових матчах чемпіонату Європи та кваліфікаційних етапах Кубка світу. На сьогодні регбі набуло найбільшого розповсюдження в Києві, Одесі, Харкові й Львові, а також у Криму та дванадцяти областях України.

Ключові слова: регбі, Україна, історія, етапи розвитку.

Александр Сабиров. Становление и развитие регби в Украине. Регби как вид спорта в Украине начал распространяться в 20–40-х гг. ХХ в. В течение 1962–1963 гг. на базе студенческих клубов и спортивных обществ Киева, Днепрпетровска и Одессы были созданы первые команды. В чемпионатах Советского Союза по регби ежегодно выступали 5–6 команд из Украины. Начиная с 1993 г., украинские спортсмены участвовали в отборочных матчах чемпионата Европы и квалификационных этапах Кубка мира. На сегодняшний день регби наибольшее распространение получило в Киеве, Одессе, Харькове и Львове, а также в Крыму и двенадцати областях Украины.

Ключевые слова: регби, Украина, история, этапы развития.

Oleksandr Sabirov. Formation and the Development of Rugby in Ukraine. Rugby as a kind of sport spread in Ukraine in the 20-40-s of the XX th century. First team were created on the basis of student clubs and sports associations in Odessa, Kyiv, Dnipropetrovsk in 1962-1963. 5-6 Ukrainian teams performed annually In the Soviet Union championships in rugby. Since 1993, Ukrainian athletes have taken part in the qualifying matches in the European Championship and in the qualifying stages of the World Cup. Nowadays, rugby has become mostly widespread in Kiev, Odessa, Kharkiv, Lviv, in the Crimea and in twelve regions of Ukraine.

Key words: rugby, Ukraine, history, stages of development.